

OLDALSZERKESZTŐ:

Bóka
Róbert

HÍRCSATORNA

LUCA-NAPI VARÁZSLATOK címmel 11-e és 13-a között számos programot szervez a Pécsi Kulturális Központ a Színház tere és a Dominikánus Házba. Kiemelkedő műsor lesz 11-én 19 órakor a Szekszárdi bor dicsérete, amelynek keretében a Holló együttes lép fel, s a térség legjobb bortermelői. 12-én 19 órakor hat baranyai rizling mellett hangzának fel Simonyi Imre versei, Bertók zenéjével kísérvé. (ly)

RÉGI KARÁCSONYOK hangulatát ismerhetik meg a gyermekcsoportok, ha bejelentkeznek a pécsi Városháza Múzeumba, ahol 23-ig előadás, tárlatvezetés és játszóház is lesz az érdeklődőknek. Ezüstvasárnap ajándék-készítő kézműves foglalkozást tartanak 10-től 12 óráig. (ly)

SOSEVOLT CIRKUSZ. A Círóka Bábszínház érkezik vendégjátékra a Pécsi Harmadik Színházba 11-én 10 órakor. A Sosevölt Cirkusz című darab 11-én 15 órakor, 15-én pedig 10 órakor is meglekinthető. (ly)

KÖNYVBEMUTATÓK. Lázár Ervin látogat 11-én 18 órakor a pécsi Művészetek Házába, ahol bemutatják *Eredeti üzenet* című könyvét. Az íróval Tüskés Tibor beszélget. E napon 17 órakor a Várkonyi Nándor Könyvtárban S. Szabó Péter A szacellum rózsája című kötetéről a szerzőt Gojács János teológus faggatja. (ly)

KIÁLLÍTÁSOK. Somogyi György képzőművész tárlata nyílik meg 14-én 18 órakor a pécsi Csoport(H)-Horda Galériában. Az alapos válogatás elé Szemadám György mond bevezetőt. A pécsi Művészetek Házában tegnapról Konkoly-Thege György fotókiállítása tekinthető meg. (ly)

MUZSIKA. Kortárs zenei matinéra hívják a közönséget holnap 11 órára a Csontváry Múzeumba Pécsen, ahol Litván Gábor és Litván Péter saját szerzeményeiket adják elő. 11-én 20 órakor a Collegium Seraphicum közössége adventi gyertyagyújtást tart a diákokon kápolnájában. Közreműködik a Szeráfai Kórus. (ly)

MOLIERE Felsőszentmártonban. Horvát nyelven játssza Molier Képzelt beteg című darabját a Pécsi Horvát Színház Felsőszentmártonban. Az előadás 10-én 17 órakor kezdődik. (ly)

Elfelejtkeztek volna róla?

Egy kisgaléria meghívására hozta haza munkáit

Mintha elfeledkeztek volna róla Baranyában. Noha Horváth László a híres mohácsi fekete kerámia utolsó képviselőinek egyike, a neves édesapja, a már elhunyt Horváth János fazekasművész fia és tanítványa. Azé a Horváth Jánosé, akit halála után avatott díszpolgárrá Mohács városa.

A tányérok fehér hasát befutó kék díszek bárcsági motívumok Erdélyből, a dupla kontúrúak debreceniek, de a legtöbb darab - az okkerszín, dús mázu mosdótál, a hamiskás bajszú miska-kancsó, a kétfülű edény, a kis pálinkás butykos Tiszafüred tájékról kölcsönzi díszeit. A habán ultramarinkéken lebegő virágai akár a szárnyak, súlytanná teszik a kerámiáit. A galériabeli kamarkiallítás haragoszöld szerb korsóval, szerb kancsóval, füles edénnyel, kályhacsempék választékával teljes.

A Gyöngyszem Galéria meghívására először mutatkozik be Baranyában az 1982 óta Pomázon élő és dolgozó népi iparművész, az 54 éves Horváth László, a fekete kerámiák készítéséről híres mohácsi dinasztia tán utolsó fazekasművésze. Am a kiállított munkák közt, hiába is keressük, egyetlen fekete kerámia sincs.

- Késerséggel emlékszem vissza Baranyára. A fekete kerámiát is tönkretette a pénz és azok a keramikások, akik a piac hatására százezrekre gyártani kezdték. Akkor még megvolt az ára, később vízteresztővé vált, beszenyvezte az alatta

Gazdagon díszített kerámiák

FOTÓ: MÜLLER A.

lévő kalocsai terítők a gazdag német asztalán. Már a kutya se veszi meg.

- Kezembe emeltem egy gömbölyded habán tászcscsészét a tárlaton. Olyan könnyűnek találtam, mintha papírból lett volna. Anyagának köszönheti ezt vagy az égetés módjának?

- Rutin. Ma már a piacon is mindent a könnyű porcelánhoz viszonyítanak. Hasonlóknak

kell lennie a kerámiának is. Egyébként Szekszárd mellől szállított, gyakran homokos agyagból dolgozom, amit a zsírosabb kishajmáival kell keverni.

- Első mestere az édesapja volt.

- A szabad gondolkodást is tőle tanultam.

Amikor önállóan dolgozni kezdtem, s nem volt ötletem, ő kisegített, ahogy én is őt, ha ő volt fáradt. Édesapám azért jött megmaradt a klasszikus motívumoknál, míg én igyekeztem teljesen új arculatot kialakítani a munkáimon. A másik mesterem Tamás Laci bácsi volt Szekszárdról, a hazai habán-király. Ez az ónmázás technika németalföldi vagy tán svájci üldözött anabaptisták révén terjedt el Európában. A habánban lágyabbak a díszek, ecsettel vannak felkontúrozva és nem írókával, mint az ólommázásban. Megfordultam a hódmezővásárhelyi Vékony Sándor népművész műhelyében is. Nagy hatással volt rám. Nála a mázas technikát sajátítottam el. Vékony, szófukar ember volt, nemigen magyarázott, csak elégedetlenül mormogott, ha a munkát nem találta megfelelőnek.

- Hogyan lehet megélni ma ebből a mesterségből?

- Minden a megrendelésektől függ, gyöngye a piac. Népművészeti boltból Budapesten is csak egyetlen maradt. Pécsen is van egy, ahova hiába ajándékoztam a munkáimból, a beszerzője visszatartott. Két-három cserépkályhát vállalkozóként "kulcsátadással" - ez kisegít. Szilárd még csak tizedik éves, de nagyon ügyes a kerámiában, mint a kiállításán is látni azt a néhány darabot. Bár én nem ragaszkodom ahhoz, hogy a mesterséget folytassa.

Horváth László már 21 évesen megkapta a Népi Iparművész címet. Édesapja halála, 1975 után a híres mohácsi Horváth-műhely gyűjteménye, ahová a világ minden pontjáról érkeztek látogatók, a Kanizsai Dorottya Múzeum tulajdonába került. A múzeumot a saját tárgyaival is gyarapítja. 1982 óta Pomázon él feleségével, gyermekeivel, szép helyen, ahonnan a Budai-hegység északi vonulatára látni. 1991 óta oktat - most Budapesten, a Népi Játék és Kismesterség Szakotkító Képzőbe jár be havonta egy alkalommal. Feleségével a magyar kerámia tájegységeit dolgozzák, "gyűjtik" fel. Be az iskolába vagy be a műhelybe - mondja. Ez tölti ki az életet. Kiállításokra járni, családjával kimozdulni otthonról pénzzsűkben ritkán van lehetőségük. A 250 éves fazekas dinasztia utolsó tagjaként büszke arra, hogy hű maradt édesapja "nagyon szép ősi mesterségéhez", s még sok mindent szeretne megvalósítani.

A népi irodalom őrzéséért

Ment-e a könyvek által a világ elébb? A 200 éve született Vörösmarty Mihálynak e kérdésére válaszolt kaptak mindazok, akik részt vettek a társaság vers- és prózamondó versenyén december 1-jén a Civil Közösségek Házában - mondja Nagy Sándorné, a Népi Írók Baráti Társasága ügyvezető alelnöke.

Igen. Minden bizonyos ment előrébb a világ annak a nyolcvan lelkes résztvevőnek az életében - 10-től 62 éves korig -, akik a népi írók műveinek előadói voltak. De azoknak is maradandó élményt nyújtott, akik végighallgatták.

„Felütlés volt, mintha friss forrásvízben mosdottam volna meg” - mondta Veres István budapesti vendégünk, Veres Péter író fia, aki mintegy tíz társával - szakemberekkel és irodalomszerető, ismerő egyénekkel együtt - vett részt a zsűri munkájában.

Lekerültek a könyvespolcokról irodalom szakos tanáraink és a szülő-köznevelők közreműködésével Veres Péter, Mórinc Zsigmond, Illyés Gyula, Tamási Áron, Sinka István, Szabó Pál, Gyulyás Pál és mások könyvei, és szép felépítéssel, szabadon, kifejezően tolmácsolták az évtizedekkel ko-

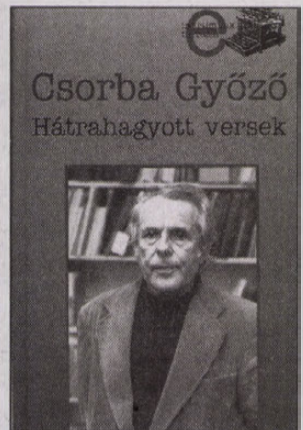
rábban élő, de ma is aktuális alkotók verseit, prózáit. Az ott elhangzott gondolatok és a ma is átható „érzemenyek” munkáinak bennünk - mondta végül az alelnök asszony a nagyszerű est summázataként.

Az Illyés Gyula nevével viselő versenyre a vártnál sokkal többen jelentkeztek. Közreműködött a vasasi népdalkör és Ónody Jenő citeraművész is. Az irodalmi délután háziasszonya dr. Meláth Ferencné szaktanácsadó, a Jókai Úti Általános Iskola tanára volt.

Még a parton innenről

A kivételes alkotók hagyatéka is kivételes. Bertók László, a költőtárs és barát Csorba Győző költői hagyatékának újabb fejezeteivel lepi meg az olvasót az általa szerkesztett könyvben.

Noha Csorba költői helye, nagysága vitathatatlan, az irodalomtörténetírásnak vélhetően adósággai vannak még az ismert életművel szemben is. A hagyatékról nem is szólva. Az első két kötet 1998-ban jelent meg műfordítói

lyének és idejének bibliográfiai adatait ismertetjük” - kalauzál a „Jegyzetek” című fejezet elején. A versek keletkezési körülményeiről Csorba itt idézett, egyre szaporodó lapalji megjegyzései is sok mindent elárulnak. A helyszín ihlető erejét, amely a Dunához, egy dunaszekcsői lányhoz vagy a Ba-

latonhoz köti; vagy azt, hogy a halálhoz, születéshez kapcsolható verseiben miért tér vissza a novemberi hónap szinte mágiakusan; a római utat Takáts Gyulával; s olvashatunk egy-egy vonatkozást - időpontot, adatot - arról is, amikor szerettei, barátai elvesztése okán fogott tollat. Figyelmünk olyan apróságokra is kiterjedhet, hogy egy, a színházban részint emlékezetből elmondott vers és a leírt közt milyen különbségek adódtak. És mindezekellett: a „Hátrahagyott versek” révén egy nagy, gyötrődő lélekhez jutunk az eddigieknél is közelebb.

amely, akár az előbbi kettő, a Pro Pannónia Kiadó gondozásában jelent meg.

Hatszáz vers még egyszer ugyanennyiből válogatva, amely az élete delén túljutott költő lélekzúdüléseit, szinte napi „léleknaplóját” példázza, bevilágítja a köznapi műhelymunkába, és itt-ott a családi történetekbe, baráti kapcsolatokba, s persze a korába is. A „versrófűzetből” kiválasztott próbastrófák, verscsírák és számtalan olyan, melyet folyóiratban, napilapban is olvashattunk, három évtizedet karolnak át. Csorba 1962-től köti „irkába” azokat, s 1993-ban te-

lik meg a tizenötödik füzet, olvashatjuk Bertók utószavában.

Értelemeszerű a művek kronologikus sora, java részük - kezdve a nyitó „Arany-ősz”-től a „Női öl”-ön át a kései kortermi versekig - önálló, újabb kötetbe kívánkozna. Tán mondanunk sem kell (Bertók elsőként tiltakozna a dicséret ellen dr. Csorba Győzőné és Pintér László segítségével említve), hogy milyen filológiai alaposág jellemzi munkáját. A „...szerkesztés lezárásáig átnézett folyóiratokban és újságokban közölt versek he-

munkásságát példázva, az egyikben Eschner, Hauptmann, Regnier drámáinak magyartásával. Nem okoz kevesebb izgalmat és ugyanolyan bűvölő kalandozásra csábít a Bertók szerkesztésében kiadott „Hátrahagyott versek” című, mintegy hatszáz verset sorakoztató könyv.

amely, akár az előbbi kettő, a Pro Pannónia Kiadó gondozásában jelent meg.

Hatszáz vers még egyszer ugyanennyiből válogatva, amely az élete delén túljutott költő lélekzúdüléseit, szinte napi „léleknaplóját” példázza, bevilágítja a köznapi műhelymunkába, és itt-ott a családi történetekbe, baráti kapcsolatokba, s persze a korába is. A „versrófűzetből” kiválasztott próbastrófák, verscsírák és számtalan olyan, melyet folyóiratban, napilapban is olvashattunk, három évtizedet karolnak át. Csorba 1962-től köti „irkába” azokat, s 1993-ban te-

Író a sziklák alatt

Tatay Sándorról jelent meg emlékkönyv a közelmúltban. A lassan tíz éve elhunyt népszerű író valaha a nagy pécsi generáció jeles tagja volt.

Tatay Sándor (1910-1991) bölcsészhallgatóként került Pécsre az 1930-as évek elején, és igazából itt lett az irodalmi élet részese. Hiszen megismerkedett annak a nagy generációnak a tagjaival - Weöres Sándorral, Csorba Győzővel, Takáts Gyulával, Grandpierre Emillel - akik a következő évtizedekben vele együtt a kortárs magyar irodalom meghatározó személyiségei lettek, és egy életre szóló barátságot is kötöttek.

A Tatay Sándorról szóló, rá emlékező írásokat, interjúkat, jegyzeteket Tüskés Tibor gyűjtötte össze egy kötetbe Sziklák alatt címmel, s a könyvet a közelmúlt-

ban jelentette meg a Nap Kiadó. A nyitó írás Bertha Bulcsú híres, annak idején a Jelenkorban megjelent interjúorozatának darabja, amit Tatayval 1972-ben készített Badacsonyban.

De helyet kapott a kötetben egy, a Dunántúli Naplóban megjelent cikk is. János Zoltán rádiós 1990-ben kereste fel az író a sziklák alatt, méghozzá bejelentés nélkül, ám nem udvariatlanságból, hanem hogy valóságos képet alkothasson a magánember Tatayról is. A kellemes beszélgetésből erősen megmaradt benne Tatay Sándor egy mondat, ami az írásban nem szerepel: - Aczél György azt szerette volna, ha a madaraknak (= művészek) se szárnnyuk, se karmuk nem nőtt volna.

Tatay Sándor 1991-ben kapott Kossuth-díjat, és még ugyanannak az évnek a telén elhunyt. M. K.

FUTNAK A KÉPEK

Több is vészett Kovácsnál

Nézem a Meseautó című régi-új magyar filmet, *Kabay Barna* produkcióját, s arra gondolok, hogy nem is olyan könnyű újrateremtetni egy hajdani mozisikert. Ha kajánkodni akarnék, azt mondanám, még azt sem lehet tudni, hol is játszódik most ez a történet, mert a szereplők állítják ugyan, hogy Budapesten, no de ennyi görkorcsofolyással, amennyi itt minduntalan felbukkan a felvételekben, legfeljebb csak Alice találkozhatótt Csodaországban. Igaz, egy szép hosszú jelenet során a Parlament épületét is mutatják, s ez eldönteni látszik a helyszínnel kapcsolatos kérdést, szerencsére *Máté Tibornak* volt annyi esze, hogy kocsizás közben fényképezze, a Dunaparti fák lombjain áttörve lát-

tatta a nevezetes Házat, megelőzve a képeslaphatás kialakulását.

Súlyosabb gond, hogy ez az új Szűcs - a mai körülmények között - túlságosan ellenszenvesre sikeredik: pár perces késésért lazán kirúgja egyik alkalmazottját, s egy általa okozott kár fejében néhány szórakozottsággal kifizet félmillió forintot annak az alkalmazottjának, akinek havi fizetéséért ennek az ötödrésztét adja. És a film elmulasztja, hogy valamilyen reflektáljon mindezekre, mintha az átdolgozó maga is beállna a milliárdos úgyszólván körülilihegő szolgálodba. *Stohl András* rokonszenves fiatalembere ugyan, s tehetséges színész, ám ez a tény sem képes minden esetben eltüntetni a jellemrajz zavarait, így né-

ha úgy érezzük - idézve az egykor szállóigévé vált mondást -, hogy „ez a Szűcs nem a mi Szűcsünk”. Törzs Jenőnek egykor könnyebb volt a helyzete.

A legtöbb baj azonban, hogy nincs Kabos Gyulánk. *Bajor Imre* ugyan dicséretesen szorgoskodik, legjobb pillanataiban még arra is futja neki, hogy megidézze nagy elődjét, ám, paradox módon, ilyenkor csak annál inkább érzékelünk valami hiányt. Kabos zsenialitása abban mutatkozott meg, hogy az általa megformált kismebert nemcsak mulatságosnak látta, de e figura olykor szívszorító esendőségét is felmutatta, sőt, egyfajta méltóságot is kölcsönözött neki. Azoknak, akik ma a komikus műfajokat műve-

lik, az ábrázolásnak ehhez az összetettségéhez, úgy látszik, nincs érzékük, talán nem is igénylik, s ezért nem Bajor Imre a felelős. A stempli-duettből Kabos egykor igazi komikus drámat formált, ma ugyanez csupán humoros jelenet, jó, de ahhoz képest mégiscsak kevés.

Bezerédi Zoltán Kovács apuka szerepében egy árnyalattal hársányabb, a hős atyai barátját alakító *Kern András* pedig egy fokkal visszafogottabb, mint kellené. Szinte maradéktalanul tesszett viszont *Pogány Judit* és *Molnár Pirokska*: komoly szerepeikből áthoztak valamit - egy-egy jellemző erejt gesztust, hanglejtést, szemvillanást -, ami észrevételül is uralja a vászont, ha ők vannak a képen. *Ónódi Eszter* pedig a szépségén túl van annyira mai lány, hogy ne gondoljunk Perczel Zitára.

Péterfi úr pártfogásba venné Kovács Verát (Ónódi Eszter és Kern András)

Ezért ne is fanyalogjunk, emlékezzünk arra, hogy - ismét a filmet idézve - „több is vészett Kovács-

nál”, s örüljünk, íme, újra repülünk a mesék kocsiján. Ha nem is egészen színészüst erdők során.